

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ ПО СЪСТАВЯНЕ НА СТАТИСТИКАТА НА ИНВЕСТИЦИОННИТЕ ФОНДОВЕ

Българската народна банка съставя платежния баланс и води паричната и лихвената статистика, както и статистиката на финансовите сметки на страната на основание чл. 42 от Закона за Българската народна банка (обн., ДВ, бр. 46 от 10.06.1997 г., изм., ДВ, бр. 59 от 2006 г.). Статистиката на инвестиционните фондове представя информация за структурата на активите и пасивите на фондовете, разпределени по финансови инструменти и институционални сектори, съгласно изискванията на *Европейската система от сметки 1995* (ЕСС'95)¹ и *Насоките на ЕЦБ относно паричната статистика и статистиката на финансовите институции и пазари от 01.08.2007 г.* (ЕЦБ/2007/9).

I. Обхват на статистиката на инвестиционните фондове

В обхвата на статистиката на инвестиционните фондове са включени всички инвестиционни фондове от подсектор *Други финансови посредници, с изключение на фондовете на паричния пазар (S.123)*, съгласно ЕСС'95. Инвестиционните фондове са *предприятия за колективно инвестиране*, учредени като договорен фонд или инвестиционно дружество, или организирани като акционерно дружество, в съответствие с чл. 4 (1), чл. 5 (1) чл. 171 (1) от Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране (обн. ДВ, бр. 109 от 20.12.2013 г.). Отчетните единици са „местни лица“ по смисъла на т.2, параграф 1 от допълнителните разпоредби на Валутния закон (посл. изм. ДВ. бр.96 от 06.12.2011 г.).

В обхвата на инвестиционните фондове не са включени акционерните дружества със специална инвестиционна цел, секюритизиращи недвижими имоти (АДСИЦ), които ще бъдат предмет на отчитане от отделна статистика.

¹ Детайлна секторна класификация, съгласно изискванията на Европейската система от сметки (ЕСС'95) е достъпна на страницата на БНБ в раздел www.bnb.bg / Статистика / Методологически бележки / Институционални сектори според ESA 95.

II. Източници на данни

За местните инвестиционни фондове данните се предоставят от управляващите дружества или от управляващия орган на инвестиционните дружества от затворен тип. За чуждестранните инвестиционни фондове, източник на информация са местните инвестиционни посредници и банките. Данните обхващат инвестициите на местни лица в чуждестранни инвестиционни фондове.

III. Класификация на инвестиционните фондове според вида на инвестиционната политика

Разделянето на инвестиционните фондове в представените групи е извършено в съответствие с *Наръчника за статистиката на инвестиционните фондове по Регламент №958/2007, относно статистиката на активите и пасивите на инвестиционните фондове на ЕЦБ от 27.07.2007 г. (ЕЦБ/2007/9) и Насоките на ЕЦБ, относно паричната статистика и статистиката на финансовите институции и пазари от 01.08.2007 г. (ЕЦБ/2007/8)* и други нормативни документи на ЕЦБ. В съответствие с тези изисквания и предвид първоначално обявената инвестиционна политика в Проспектите за публично предлагане на акции/дялове за категориите активи, в които ще бъдат извършвани приоритетно инвестициите, съществуват следните видове инвестиционните фондове:

- **Фондове, инвестиращи в акции** – това са фондове, инвестиращи повече от половината от активите си в акции и други форми на собственост и в акции/дялове на други инвестиционни фондове;
- **Фондове, инвестиращи в облигации** – това са фондове, инвестиращи активите си основно в ценни книжа, различни от акции и депозити;
- **Балансирани фондове** – това са фондове, които инвестират приблизително равни части от активите си в рискови (напр. акции и други форми на собственост) и нерискови (напр. облигации) категории балансови инструменти;
- **Фондове, инвестиращи в недвижими имоти и други** – това е остатъчна категория фондове, които не могат да бъдат включени в останалите групи. Например фондовете, които инвестират в стоки се класифицират като "Други фондове".

На практика, критериите за класифициране на инвестиционните фондове се различават до известна степен в отделните страни². В някои страни, инвестиционната политика се основава на конкретни нормативни разпоредби, които позволяват предварителна идентификация на инвестиционните фондове според същността на тяхната инвестиция. В тези случаи, класификацията на инвестиционните фондове се основава на тези разпоредби. В страните, където такива разпоредби не съществуват, разпределението се извършва въз основа на проспекти и други подходящи документи, които описват инвестиционната политика на инвестиционните фондове.

IV. Отчетен период

Отчетният период е календарно тримесечие. Данните представят размера на балансовите показатели на инвестиционните фондове към последния календарен ден на съответното тримесечие. Първият отчетен период за предоставяне на информация от местните инвестиционни фондове е от м. март 2007 г.

V. Разпределение по институционални сектори

Депозитите, включени в активите и заемите, включени в пасивите на инвестиционните фондове са разпределени по институционални сектори, съгласно изискванията на ЕСС'95. Институционалните единици са групирани в сектори на базата на тяхната основна дейност, като всяка една принадлежи само към един сектор.

VI. Инструментални категории и обхват на публикуваната информация

1. Актив

- *Парични средства в каса* – посочва се левовата равностойност на паричните средства, които отчетните единици притежават в наличност към отчетния момент. Представя се валутната структура на паричните средства;
- *Депозити* – посочват се паричните средства, предоставени от отчетните единици в парично – финансови институции при предварително договорени условия на ползване. се включват безсрочни и срочни депозити, суми по разплащателни сметки

² http://www.ecb.europa.eu/stats/pdf/money/aggregates/if_explanatorynotes.pdf??3a5f0664fc6e1391cf0497bdd4ceea42

и други депозити. Сумите по депозитите следва да се отчитат по номинална стойност, без начислените лихви по тях. Начислените лихви се посочват в статия *Други активи*. Капитализираната лихва се счита за увеличение на главницата;

- *Ценни книжа, различни от акции* – посочват се притежавани от инвестиционния фонд ценни книжа, различни от акции или други капиталови инструменти, които са прехвърляеми и обикновено се търгуват на вторични пазари или за които може да бъде заета обратна позиция на пазара, и които не дават на държателя право на собственост върху емитиращата институция;
- *Акции и други форми на собственост* - посочват се притежавани от отчетните лица ценни книжа, които представляват права на собственост в капитала на предприятията. Тези ценни книжа по принцип дават право на държателите на дял от печалбите на предприятията и на дял от техния собствен капитал в случай на ликвидация;
- *Акции/дялове на ИД и ДФ* - тази позиция на активите включва притежаваните акции/дялове, които са емитирани от инвестиционни фондове, включени в списъка на инвестиционните фондове за статистически цели;
- *Нефинансови активи* – отчитат се дълготрайните материални активи, материални и нематериалните нефинансови активи, материалните запаси, вземания;
- *Финансови деривати – активи* - посочват се активи финансови инструменти, свързани със специфичен финансов инструмент, индикатор или стока, и посредством които определени финансови рискове могат да бъдат самостоятелно търгувани на финансовите пазари. Финансовите деривати следва да се отчитат по пазарна цена;
- *Други активи* - включат начислените (но още неполучени) лихви по депозити, по разплащателни сметки и заеми, начислените (но неполучени) наеми от сгради и земя. Тук се отчитат и несвързаните с основната дейност разходи, задължения, които са дължими и още не са платени, както и други активи, които не са класифицирани в други категории инструменти.

2. Пасив

- *Собствен капитал* - посочва се размерът на собствения капитал към края на отчетното тримесечие, в следната структура: основен капитал (емисии на акции/дялове), резерви и финансов резултат;
- *Заеми* - отчитат се заемите, получени от подотчетното лице, по чл. 27 (3) и чл. 188 от Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране (обн. ДВ, бр.77 от 04.10.2011 г.);
- *Финансови деривати – пасиви* - отчита се пазарната стойност на финансови деривати, по които инвестиционния фонд е поел ангажименти;
- *Други пасиви* – посочва се сумата на начислените лихви върху депозитите, разплащателните сметки и получените кредити, задълженията към доставчици, наети лица, към бюджета, социалното осигуряване и другите задължения, които не са класифицирани другаде.

VII. Разпространение на информацията

Българската народна банка публикува прессъобщение и таблици с данни за статистиката на инвестиционните фондове съгласно *Календар за разпространение на статистически данни* на БНБ, достъпен на следния адрес: www.bnb.bg / *Пресцентър / Събития / Календар*

1. Прессъобщението е с тримесечна честота и се публикува в раздел: *Пресцентър / Статистически прессъобщения / Инвестиционни фондове*. Таблиците към него са следните:

- Управлявани средства от инвестиционните фондове по видове фондове;
- Структура на актива на местните инвестиционни фондове по инструменти и валути;
- Структура на портфейла от ценни книжа в актива на местните инвестиционни фондове;
- Пасиви на инвестиционни фондове;

2. В раздел *Статистика / Други финансови институции / Инвестиционни фондове* е публикувана информация със серия данни от м. март 2007 г., която се актуализира със всяко последно тримесечие. Таблиците са следните:

- Управлявани средства от инвестиционните фондове по видове фондове;
- Активи на местните инвестиционни фондове по инструменти и валута;
- Активи на местните инвестиционни фондове по инструменти и географска структура;
- Активи на местните инвестиционни фондове по инструменти и институционални сектори;
- Пасиви на местните инвестиционни фондове по вид и институционални сектори (по сектори, инструменти и резидентност);
- Привлечени средства в България от чуждестранни инвестиционни фондове
- Структура по институционални сектори.

VIII. Политика на ревизии

Данните за статистиката на инвестиционните фондове, подлежат на ревизии, които се извършват в следните случаи:

- Получаване на допълнителна информация, усъвършенстване на отчетните процедури и отстраняване на допуснати грешки в предоставените данни от страна на отчетните единици;
- Промяна в прилаганите методологически стандарти.

Ревизията на данни се посочва в прессъобщението и в съответните таблици.

IX. Контакти

Въпроси по данните и прилаганата методология, можете да изпращате към пресцентъра на Българската народна банка (press_office@bnbank.org) или към г-жа Лиляна Банчева, началник на отдел „Платежен баланс и външен дълг“ (Bancheva.L@bnbank.org)